

6. Türkiye’de Terim Bilimi ve Terminoloji Yönetimi Eğitimi: Ders İçerikleri

İçindekiler

Derslerde Terminoloji Hangi Amaçlarla Öğretiliyor?	48
Terminoloji Çalışmasına Yönelik Uygulamalar Var mı?	49
Dersler Önerilen Kazanımları Ne Ölçüde Kapsıyor?	50
Türkiye’de Sertifika Eğitimleri Var mı?	51
Türkiye’de Terminoloji Uzmanları Nasıl Yetiştiriyor?	51
Hangi Bilgiler İstenmeli?	52
Kaynaklar	52

Türkiye’de terim bilimi ve terminoloji yönetimi konusunda uzmanların nasıl yetiştiğini anlamak için, üniversitelerin yayımlanmış ders içerikleri ve ilgili sertifika eğitimleri incelenebilir. Buradaki amaç bütün eğitim programlarını veya yeterlilikler çerçevelerini değerlendirmek değildir. Ek.01’de sunulan ders örnekleri üzerinden, terminolojinin hangi amaçlarla öğretildiği ve bu eğitimin uzmanlık geliştirmeye nasıl katkı verebileceği değerlendirilmektedir.

Karşılaştırmada, yazı dizisinin “5. Terim Bilimi ve Terminoloji Yönetimi İçin Önerilen Öğrenme Kazanımları” başlıklı bölümünden yararlanılmıştır. Bu kazanımlar resmî bir akreditasyon ölçütü değildir; ders açıklamalarının kapsamını değerlendirmek ve ilgili kurumlara yöneltilecek soruları belirlemek için kullanılmaktadır.

Derslerde Terminoloji Hangi Amaçlarla Öğretiliyor?

Türkiye’deki terminoloji ile ilgili dersler Ek.1’de sunulmaktadır. Ek.1’deki derslerinin terminoloji eğitimi amaç, kapsam ve öğrenme kazanımları Tablo 6.1’de özetlenmektedir.

Tablo 6.1 Türkiye’den seçilen terminoloji derslerinin içeriklerinin eğitim yaklaşımlarına göre değerlendirilmesi.

Tablo 6. 1 Türkiye’den seçilen terminoloji derslerinin içeriklerinin eğitim yaklaşımlarına göre değerlendirilmesi

Eğitim yaklaşımı	Ek.01’deki örnekler	İçerikten çıkarılabilecek sonuç
Mesleki terimleri anlama ve kullanma	Ankara, Bilecik Şeyh Edebali, Düzce, Ege ve Isparta Uygulamalı Bilimler	Terimlerin yapısı, anlamı, yazımı ve sistemlere göre kullanımı öne çıkmaktadır.

6. Türkiye’de Terminoloji Dersleri Öğrenme Kazanımlarının Değerlendirilmesi

	üniversitelerindeki tıbbi/mesleki terminoloji dersleri	
Alan dilini ve mesleki iletişimi geliştirme	Hukuk terminolojisi, denizcilik İngilizcesi ve mühendislik mesleki yabancı dil dersleri	Mesleki kavramlar ve yabancı dil karşılıklarının anlaşılması hedeflenmektedir.
Çeviri amaçlı terminoloji çalışması	Atılım ve Çağ üniversitelerindeki tıp çevirisi; İzmir Ekonomi Üniversitesindeki bilimsel/teknik çeviri ve konferans terminolojisi dersleri	Kaynak araştırma, bağlama uygun karşılık seçme ve terminolojik tutarlılık üzerinde durulmaktadır.
Dijital terminoloji yönetimi	İstanbul Sağlık ve Teknoloji Üniversitesindeki Bilişim Teknolojileri ve Çeviri	Terminoloji yönetim sistemleri, terim veri tabanları ve çeviri teknolojileri içerikte açıkça bulunmaktadır.
Terminoloji bilgisinin dijital ortamda düzenlenmesi	Marmara Üniversitesindeki “Çeviride Bilgisayar Teknikleri II”	Terminoloji yönetim sistemleri ve terim veri tabanları yer almaktadır.

Tablo 6.1’de gözlenen ayrımlar önemlidir. Alan terimlerini doğru kullanabilmek, terminoloji çalışmalarına gerekli bir katkıdır. Ancak tek başına kavram sistemi oluşturma, tanım hazırlama, terim kayıtlarını yönetme veya kurumsal terminoloji politikası geliştirme yetkinliğini göstermez.

Terminoloji Çalışmasına Yönelik Uygulamalar Var mı?

İzmir Ekonomi Üniversitesinin “Konferans Çevirmenliğinde Terminoloji Çalışmaları” dersinde, güvenilir terminoloji kaynaklarına ulaşma, terimleri kavramsal ve bağlamsal olarak inceleme ve yapılandırılmış terminoloji listeleri hazırlama belirtilmektedir. Bu içerik, yalnız terim ezberlemenin ötesinde araştırma ve uygulamaya yönelik bir eğitim örneğidir (1).

İstanbul Sağlık ve Teknoloji Üniversitesinin “Bilişim Teknolojileri ve Çeviri” dersinde terminoloji yönetim sistemleri ve terim veri tabanları yer almaktadır. Bu, terminoloji bilgisinin dijital ortamda düzenlenmesine yönelik eğitimin bulunduğunu göstermektedir (2).

Marmara Üniversitesinin “Çeviride Bilgisayar Teknikleri II” dersidir. Haftalık planda terminoloji yönetimi, MultiTerm ile uygulamalar, diğer terminoloji araçları ve yerelleştirme proje yönetimi bulunmaktadır. Böylece dijital terminoloji yönetiminin uygulamalı olarak ele alındığı görülmektedir (3).

Ancak bir aracın kullanımını öğrenmek ile kavram odaklı ve kalite güvencesi sağlanmış bir terminoloji kaynağı yönetmek aynı kapsamda değildir. Kayıtların hangi ölçütlerle oluşturulduğu, uzmanlarca nasıl doğrulandığı ve değişikliklerin nasıl izlendiği ayrıca açıklanmalıdır.

Dersler Önerilen Kazanımları Ne Ölçüde Kapsıyor?

Uluslararası standartlar ve rehberlerden derlenen ve Bölüm 5’te ayrıntılı açıklanan öğrenme kazanımlarının Türkiye’den seçilen örnek derslerde karşılanma durumu Tablo 6.2’de gözlenmektedir.

Tablo 6. 2 Türkiye’den seçilen terminoloji derslerinin Bölüm 5’eki kazanımları karşılanma durumu

05 numaralı bölümdeki kazanım alanı	İncelenen ders açıklamalarındaki görünüm
Alan terimlerini anlama ve doğru kullanma	Birçok örnekte açıkça bulunmaktadır.
Kaynak araştırma ve terminoloji listesi hazırlama	Özellikle konferans çevirmenliği dersinde açıkça bulunmaktadır.
Bağlama uygun karşılık seçme ve çeviri	Çeviri derslerinin önemli bir odağıdır.
Terminoloji araçları ve veri tabanlarını kullanma	Bazı çeviri teknolojileri derslerinde açıkça bulunmaktadır.
Kavram sistemi oluşturma ve yöntemli tanım hazırlama	Ek.1’deki özet açıklamalarda yeterli ayrıntı bulunmamaktadır.
Kavram, dil ve terim düzeylerinde kayıt tasarlama	Araç kullanımı belirtilmekle birlikte kayıt tasarım ilkelerinin kapsamı açık değildir.
Uzman doğrulaması, onay, sürüm ve değişiklik yönetimi	İncelenen açıklamalardan uygulamanın kapsamı belirlenmemektedir.
Kurumsal terminoloji politikası, maliyet–fayda ve sorumluluklar	Ek.01’deki açıklamalarda açık bir bütünlük içinde görünmemektedir.

Burada “açıklamada bulunmuyor” ile “öğretilmiyor” ayrılmalıdır. Ders katalogları, öğretimin bütün ayrıntılarını göstermeyebilir. Kesin değerlendirme için ders sorumlularından uygulama örnekleri, öğrenci ürünleri ve değerlendirme ölçütleri istenmelidir.

Ek.1’deki eğitim içerikleri, 5. bölümde önerilen öğrenme kazanımlarıyla **kısmen örtüşmektedir**. Tıbbi ve mesleki terminoloji dersleri alan terimlerini anlama ve doğru kullanmaya; çeviri dersleri kaynak araştırma, bağlamı inceleme ve uygun karşılık seçmeye katkı sağlamaktadır. İzmir Ekonomi Üniversitesindeki terminoloji çalışmaları, Marmara ve İstanbul Sağlık ve Teknoloji üniversitelerindeki çeviri teknolojileri dersleri ile bazı sertifikalı eğitimler ise yapılandırılmış terim listeleri hazırlama ve dijital terminoloji araçlarını kullanma kazanımlarıyla daha doğrudan ilişkilidir (Ek.1).

Bununla birlikte **kavram sistemi oluşturma, yöntemli tanım hazırlama, kavram odaklı kayıt tasarımı, uzman doğrulaması, onay ve sürüm yönetimi** gibi kazanımların kapsamı, yayımlanan açıklamalardan yeterince belirlenmemektedir. Kurumsal terminoloji politikası, maliyet–fayda değerlendirmesi ve sürekli iyileştirme sorumluluklarının nasıl öğretildiği ve değerlendirildiği de açıklığa kavuşturulmalıdır.

Bu karşılaştırma, söz konusu kazanımların eğitimlerde bulunmadığını değil, 5. bölümdeki bilgi, beceri ve yetkinliklerin bütününe karşılandığının mevcut açıklamalarla doğrulanmadığını göstermektedir. Daha kesin değerlendirme için ayrıntılı ders planları, öğrenci ürünleri ve başarı ölçütleri incelenmelidir.

Türkiye’de Sertifika Eğitimleri Var mı?

Terminoloji yönetimini içeren sertifika eğitimleri örnekleri bulunmaktadır. Ancak bunların amaçları ve kapsamı farklıdır. Taramada bulunan sertifika eğitimleri de Tablo 6.3’de değerlendirilmektedir.

Tablo 6. 3 Sertifika eğitimlerinin Bölüm 5’te önerilen terminoloji uzmanlığı açısından değerlendirilmesi.

Eğitim örneği	Yayımlanan içerik	Değerlendirme sınırı
Çevirmenlik Okulu — Çeviri Sürecinde Terminoloji Yönetimi	27 ve 30 Nisan 2026’da gerçekleştirilen toplam dört saatlik sertifikalı eğitim; Excel ile terim tabanı oluşturma ve Smartcat’te kullanma uygulamaları (4).	Belirli uygulama becerilerine yönelik kısa eğitimidir; kapsamlı uzmanlık belgesi olarak yorumlanmamalıdır.
İstanbul Kent Üniversitesi — Akademik Çeviri Sertifika Programı	Tanıtım içeriğinde terminoloji yönetimi ve uzmanlık alanlarına göre terminoloji bilgisi bulunmaktadır (5).	Terminoloji yönetimi, daha geniş bir çeviri eğitiminin bileşenidir.
KTO Karatay Üniversitesi KARSEM — Akademik Çeviri Eğitimi	Terminoloji yönetimi, kaynak değerlendirme ve çeviri teknolojileri belirtilmektedir (6).	Uzmanlık düzeyini belirlemek için ayrıntılı müfredat ve değerlendirme koşulları gerekir.

Bu örnekler, sertifikalı eğitimlerin bulunduğunu göstermektedir. Bununla birlikte sertifika verilmesi, Bölüm 5’teki bütün bilgi, beceri ve yetkinlikleri değerlendirdiğini veya mezuna “terim bilimi uzmanı” unvanı kazandırdığını tek başına göstermez.

Türkiye’de Terminoloji Uzmanları Nasıl Yetiştiriyor?

İncelenen örneklerden, uzmanlık geliştirmeye katkı sağlayabilecek birden fazla yol bulunduğu anlaşılmaktadır: üniversite dersleri, çeviri teknolojileri uygulamaları, kısa sertifikalı eğitimler ve alan uzmanlığıyla birlikte yürütülen terminoloji çalışmaları.

Ancak mevcut ders açıklamalarından kişilerin hangi eğitim, uygulama ve değerlendirme aşamalarını tamamlayarak “terim bilimi uzmanı” veya “terminoloji yöneticisi” olarak kabul edildiği belirlenmemektedir. Türkiye’de herkes için geçerli ortak bir uzman yetiştirme ve belgelendirme yolunun varlığı da bu örneklerle doğrulanmış değildir.

ECQA’nın öz değerlendirmeleri ve TermNet’in terminoloji yöneticiliği eğitim içeriği, karşılaştırma için uluslararası bir örnek sunmaktadır (7,8). Türkiye’deki bir eğitimin bu sistemle ilişkili olduğu ise ancak ilgili kuruluşun yetkilendirme ve program bilgileriyle gösterilebilir.

Hangi Bilgiler İstenmeli?

Üniversiteler, eğitim sağlayıcıları ve ilgili kurumlarla yürütülecek bilgi alışverişinde şu konular açıklığa kavuşturulmalıdır:

- Eğitimler alan terimlerini öğretmeyi mi, terminoloji çalışması yürütmeyi mi, terminoloji yönetimini mi amaçlıyor?
- Kavram çözümleme, tanım hazırlama ve veri tabanı tasarımı hangi uygulamalarla öğretiliyor?
- Alan ve dil uzmanları doğrulama sürecine nasıl katılıyor?
- Sertifika katılımı mı, sınav başarısını mı, uygulama yetkinliğini mi belgeliyor?
- Uzmanlık için gereken eğitim, proje deneyimi ve değerlendirme ölçütleri nelerdir?
- Terim bilimi uzmanı ve terminoloji yöneticisi yetiştirmeye yönelik bütünlüklü programlar bulunuyor mu?

İncelenen ders ve eğitim örnekleri, Türkiye’de terminoloji öğretiminin mesleki terim bilgisi, çeviri amaçlı araştırma ve dijital araç kullanımı üzerinden yürütüldüğünü göstermektedir. Bu eğitimlerin terim bilimi uzmanlığı ve terminoloji yönetimi yetkinliğine nasıl dönüştüğü ise program içerikleri, uygulamalar ve belgelendirme ölçütleri üzerinden açıklığa kavuşturulmalıdır.

Kaynaklar

1. İzmir Ekonomi Üniversitesi. Konferans Çevirmenliğinde Terminoloji Çalışmaları — ETI432. [↗](#)
2. İstanbul Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi. Bilişim Teknolojileri ve Çeviri — IMT207. [↗](#)
3. Marmara Üniversitesi. Çeviride Bilgisayar Teknikleri II — FMT322. [↗](#)
4. Çevirmenlik Okulu. “Çeviri Sürecinde Terminoloji Yönetimi” Eğitimimizi Tamamladık! 25 Temmuz 2026. [↗](#)
5. İstanbul Kent Üniversitesi. Akademik Çeviri Sertifika Programı Hakkında. [↗](#)
6. KTO Karatay Üniversitesi KARSEM. Akademik Çeviri Eğitimi Sertifika Programı Nedir? [↗](#)
7. European Certification and Qualification Association (ECQA). Accessibility and Terminology. [↗](#)
8. TermNet. About ECQA Certified Terminology Manager — Basic. [↗](#)